

Optimaal welzijn voor het kalf

Vaak is aan het gedrag van jonge kalveren af te lezen of voeding, huisvesting en gezondheid in orde zijn. Dit artikel geeft tips voor het verbeteren en aflezen van het kalverwelzijn.

SOPHIE HÜNNIES

In veel ligboxenstallen zijn de laatste jaren ventilatoren gemonteerd, ligboxen geoptimaliseerd en vloeroppervlakken aangepast aan de klauwen. Maar

melkkoeien zijn (meestal) niet de enige dieren op een melkveebedrijf die behoefte hebben aan de beste omstandigheden voor een hoog welzijnsniveau. Ook de kalveren

hebben in de opfok de beste omstandigheden nodig. Slecht opgefokte kalveren ontwikkelen zich later zelden tot sterk productieve melkkoeien. Hoe het welzijn van de kalveren ervoor staat, kun je vaak aan het gedrag van de dieren zien. Gezonde kalveren zijn nieuwsgierig. De eerste en belangrijkste indicator voor kalverwelzijn is gezondheid. Alleen als kalveren gezond zijn kan het ze goed gaan. Een gezond kalf:

- Is levendig en opmerkzaam. Het reageert met orenspel en opkijken op geluid.
- Ademt geluidloos en amper zichtbaar, het hoest en rochelt niet.
- Heeft een schone en gladde vacht. De mest is consistent niet te dun of te dik en okergeel.

Kom je in de kalverstal en zie je apathisch ogende kalveren die amper reageren, kalveren die vuil zijn met een stroperige vacht of hoestende en rochelende kalveren, dan moet direct actie ondernomen worden. Ziekten remmen de ontwikkeling en wreken zich jaren later nog. Om de gezondheid in getallen te meten, zijn het aandeel behandelde kalveren, de mate van vervuiling en het sterftepercentage zinvolle kengetallen om bij te houden (zie figuur 1). Goed gevoerde kalveren zuigen niet aan elkaar. Voor optimaal kalverwelzijn moet ook de voeding zijn afgestemd. Hoe het daarmee staat kun je aflezen aan bijvoorbeeld de gewichtontwikkeling. De dagelijkse groei moet tussen de derde en zesde levensmaand bij circa 1.200 gram liggen. Daarna, tot aan de 14de levensmaand, op 750 tot 900 gram. Bij de voeropname laten kalveren al vroeg een duidelijk dagritme zien. Onderzoeken aan de hogeschool van Neubrandenburg (D) laten zien dat gezonde kalveren:

- 's Nachts slechts kort melk of voer opnemen.
 - Overwegend 's morgens, vroeg in de namiddag en 's avonds vreten.
- Abnormaal gedrag bij de voeropname komt voor bij kalveren die onderling zuigen. Wat daartegen kan helpen zijn spenen met een lagere flow door kleinere openingen. Dat verhoogt de zuigweerstand en zou

Stro kan het welzijn van de opfokkalveren op een melkveebedrijf verbeteren.

FOTO: CHRISTINE STÖCKER-GAMIGLIANO

Kalvergezondheidsdoelen

Indicator	Streefwaarde	Alarmwaarde
Aandeel luchtwegbehandelingen per 100 kalveren per jaar	≤ 5%	≥ 20%
Aandeel diarreebehandelingen per 100 kalveren per jaar	≤ 5%	≥ 15%
Aandeel geeuthanaseerde kalveren per 100 kalveren per jaar	≤ 2% (7e levensdag tot 3e levensmaand) ≤ 1% (> 3e tot 63 levensmaand)	≥ 5%
Aandeel vuile kalveren van totaal aantal kalveren	0%	≥ 10%

Het doel is altijd zo min mogelijk kalververliezen en zo min mogelijk te behandelen kalveren.

BRON: BRINKMANN ET AL., 2020

de zuigreflex meer stillen. Ook aanzuren van de kunstmelk is aan te bevelen, want daardoor drinken de kalveren kleinere porties, maar wel vaker. Een andere optie is meer kunstmelk voeren. Wetenschappers konden waarnemen dat kalveren die 8 of 10 liter kunstmelk kregen vaker onderling zuigen dan kalveren die 12 liter konden drinken (tot de 50ste levensdag). Bij de laatste groep kwam onderling zuigen amper voor.

moeten de huisvestingsomstandigheden kloppen. Daarbij behoort voldoende ruimte (minstens 3 vierkante meter bewegingsruimte en 8 tot 10 vierkante meter stalinhoud), licht (meer dan 10 uur, 80 tot 130 lux), frisse lucht (luchtsnelheid minder dan 0,2 meter per seconde, luchtvochtigheid tussen 60 en 80 procent) alsook droog en schoon strooisel. Een microklimaat (kalvernesten) in het achterste deel van de kalverhokken biedt de kalveren de mogelijkheid zich terug te trekken in een ruimte die vrij is

Kalfjes in duo-iglo vreten beter en passen zich sneller aan

Veel spelen

Naast gezondheid en voeding nemen kalveren in de opfok duidelijk sociaal gedrag aan. Ze hebben een vast dagritme met regelmatige rusttijden (in totaal 13 tot 16 uur) en perioden waarin ze actief zijn. De momenten op de dag met de meeste activiteit zijn de ochtend, de namiddag en de avond. Normaal gedrag tijdens deze actieve perioden is:

- Voer en water opnemen.
- De leefomgeving verkennen (bijvoorbeeld snuffelen en likken aan voorwerpen).
- Met andere kalveren (kop tegen kop, rangordespel) of speelgoed spelen.

Om ervoor te zorgen dat kalveren hun speel- en normale gedrag kunnen uitleven,

van trek. Vanaf de derde dag kunnen kalveren in een duo-iglo gehouden worden. Naast de sociale factor zouden de kalveren dan vanaf het begin beter vreten en zich sneller aanpassen aan nieuwe situaties (drinkautomaat, rantsoenwisseling). Bovendien helpen extra elementen in de stal de kalveren hun speel- en ontdekkingsbehoefte te bevredigen. Denk daarbij aan:

- Een verharde uitloop (bewegingsdrang).
- Elektrische kalverborstels, hangende speelvoorwerpen of rvs kettingen (speeldrang) of hooiruiven (ontdekkingsdrang/nieuwsgierigheid). 